

ישראל מול הפלסטינים:

מגבלות ההידברות ומיקוד הכוח

רוני ברט

מגבלות הכוח

"אין פתרון צבאי" הוא מנטרה שגורה בפיהם של רבים וטובים, אבל כדאי לדייק בנוגע לאיזו בעיה אין פתרון צבאי. אין פתרון צבאי לסכסוך הישראלי-ערבי וגם לא לסכסוך הישראלי-פלסטיני. גם אין פתרון צבאי לטרור, במובן של הכרעה צבאית קלאסית: מיגור האידאולוגיה או עיקור מניעי הטרור הבסיסיים או תפיסת כל הטרוריסטים והריגתם או מניעה טוטלית של התקפות טרור, אבל יש פתרון צבאי לטרור, אם מתאימים את הגדרת המונח "הכרעה" לסוג החדש של מלחמה בעצימות נמוכה: צמצום הטרור להיקף אשר איננו פוגע בשגרת חיים של מדינת היעד, ולכן גם איננו בבחינת אילוץ מדיני בחישוביה של ממשלתה.

מגבלות הכוח של ישראל באו לידי ביטוי באופן בוטה ביותר בשתי המלחמות בלבנון. בראשונה, נכשל השימוש בכוח באכיפת סדר חדש פרו-ישראלי; בשנייה הוא נכשל בשחרור השבויים, ביישום החלטה 1559 ובהסרת האיום הרקטי מצפון המדינה. עם זאת, בראשונה הצליח הכוח הישראלי לסלק את אש"ף מלבנון; ובשנייה אולי הצליח לקבוע סייגים חדשים להטרדות מצד חזבאללה. באופן דומה אפשר לקבוע שהצלחנו ביישום פתרון צבאי לבעיית הטרור הפלסטיני ברצועת עזה בשנים 1969-1970 וכן ביהודה ובשומרון מ-2003, כלומר "יש פתרון צבאי" לבעיה הצבאית המידית, אבל לא לבעיה המדינית הבסיסית. אם כן, תפקידו של הכוח הצבאי להיות "קיר ברזל" המוכיח לערבים את מחיר סרבנותם, אשר מאחריהם יכולה וחייבת ממשלת ישראל להתאמץ

ד"ר רוני ברט, חוקר
במכון למחקרי ביטחון
לאומי

להסדיר את הבעיה המדינית. מדובר בקיר ברזל עם חלונות להידברות.

מגבלות ההידברות

בישראל, להבדיל ממקבילתה הצבאית, לא נהוג לומר "אין פתרון דיפלומטי". הדבר הקרוב ביותר לכך הוא הקביעה "אין פרטנר", אמירה הזוכה לביקורת מלעגה הולכת וגוברת. על פי השקפת העולם המערבית, שאולי מרבית הישראלים שותפים לה, ובוודאי מרביתה של האליטה בישראל, קדושת החיים היא ערך עליון, ולכן הידברות עדיפה תמיד מכוח כאמצעי לפתרון מחלוקות ועימותים. לפי תפיסה זו, על הצד המתון והדמוקרטי ו"המערבי" יותר מוטלת האחריות ליזום ולקיים הידברות מתמדת, גם במחיר של ויתורים מופלגים וחיזורים חוזרים ונשנים. כך נהג המערב בעבר מול היטלר ומילושביץ, כך העולם נוקט כיום מול איראן וסודאן, וכך פעלה ישראל מול הפלסטינים מאז 1993 לפחות. שוב ושוב הוכח חוסר האפקטיביות של גישה זו, שלא להזכיר את אי-מוסריותה (נבחניה זו אפשר לומר שהאמצעי מחלל את המטרה משום שהדברות בהידברות עלתה ועדיין עולה בהמוני חללים) השימוש השכיח ולרוב, אבל לא תמיד, מוצדק במונח "מגבלות הכוח" מעמיד בצל את מגבלות ההידברות. אכן, לרוב עדיפה הידברות משימוש בכוח, אבל גם לה יש מגבלות וחסרונות ומחיר.

ראשית, יכולת השפעה מוגבלת. הידברות יכולה לשנות התנהגות חיצונית בין-לאומית של בני שיח; לכך היא נועדה. לעתים היא מסוגלת גם להשפיע

על התנהלות פנים-מדינתית. הידברות לרוב איננה מסוגלת לשנות מהות ואופי. להבדיל מן התפיסה המערבית הרווחת, לא כל השחקנים הבין-לאומיים שותפים לסדר העדיפות הערכי שלה. ככל שמשטר דיקטטורי יותר או ככל שארגון אידאולוגי יותר, כן קשה יותר להניע שינוי בסיסי. במקרים הקשים, היעדר שינוי בסיסי משמעותו גם אי-שינוי התנהגותי או שינוי זמני, טקטי וחזותי בלבד, על תקן של הונאה.

שנית, הידברות מכשירה את האסור. במקרים מסוימים הידברות דיפלומטית מקנה לגיטימציה לגורמים אשר עמדות המוצא שלהן אינן מקובלות על הקהילה הבין-לאומית. לדוגמה, כל זמן שסוריה איננה מכירה בפועל בעצמאותה ובריבונותה של לבנון, מוצדק סירובה של ארצות הברית להידבר איתה בנוגע לשכנתה. מטרותיהן של השתיים בלבנון סותרות לחלוטין, ועצם הידברות עם סוריה תחזק את יכולתה לערער את ממשלת בירות.

שלישית, הידברות מתגמלת עבריינות. הידברות דיפלומטית המונעת מהתנהלות מפריעה של גורם בין-לאומי כלשהו כמעט בהכרח מתגמלת אותו משום שבהידברות המערבית המקובלת רב הגזר מן המקל. כל צעד חיזור פייסני שכנע בצדק את היטלר שהתוקפנות כדאית, ועבריו תפוצה גרעינית המחזיר באמצעות גזרים משכנע אחרים שהגירעון משתלם. המסר "רשע וטוב לו" הוא מסר הרסני בזירה הבין-לאומית.

רביעית, הידברות עולה בזמן. הזמן הזה גובה חללים (בוסניה, סודן) או כישלונות (צפון קוריאה, איראן?) או היחלשות (דרום לבנון, רצועת עזה). לכאורה ניתן להתגבר על קושי זה באמצעות קביעת נקודת זמן לסיום המאמצים הדיפלומטיים, אבל בפועל זה קורה לעתים רחוקות או מאוחר מאוד, הן בגלל ההשקפה האנטי-כוחנית המערבית והן משום שיריבים מתוחכמים מציעים ברגע האחרון ויתור קטן, וזה מאפשר (שלא לומר מחייב) המשך משא ומתן.

בשל מחירי ההידברות כדאי להזכיר את מה שאמור להיות מובן מאליה: ההיגד "מוטב לדבר מאשר להילחם" תקף לרוב, אבל לא תמיד. מול יריבים מסוימים, אם בוחרים בהידברות, בסופו של דבר מקבלים מלחמה בתנאים גרועים יותר. על מומחים ועל מדינאים מוטלת האחריות לבחון מתי ניצבים בפני יריבים כאלה. בפועל זה קורה לעתים רחוקות מאוד משום שבחירה בחלופה הצבאית מנוגדת לאתוס עיסוקם. מאנשי מודיעין, מחוקרים וממדינאים מצפים לניתוח מושכל של סבך הדקויות בכל בעיה ולהצעת חלופות מתוחכמות בהתאם. הגעה למסקנה שאין דרך זולת הפעלת כוח נתפסת כפשטנית עד פרימיטיבית, ברם לפחות לעתים יש לפעול לפי "תער אוקס" לרוב, ההסבר הפשוט ביותר הוא המתאים ביותר.

תגובתה הכמעט-אינסטינקטיבית של ישראל לתוצאותיה של מלחמת האחים בעזה הייתה קריאה לבידול בין פתחלנד בגדה (חיבוק) לחמאסן ברצועה (החרמה). מיד יצאו דוברי הימין נגד הרישה ואנשי השמאל נגד הסיפה, למעשה בטענה דומה נגד פשטנותה של המדיניות המוצעת אשר צפויה להיכשל. זה בדיוק הזמן להיזכר בהגיונו הבסיסי של הכומר ויליאם מאוקס.

גזר לפתחלנד

גם לפני ניצחון החמאס בבחירות והקמת ממשלת האחדות, בצדק לא הסכימה ישראל להתקדם בתהליך המדיני עם אבו מאזן בשל אי-רצונו או יכולתו ליישם את הצעדים הביטחוניים שהיה מחויב אליהם בהתאם לשלב א של מפת הדרכים, ובראשם פירוק ארגוני הטרור. שיקולו העיקרי היה ככל הנראה מניעת פיתנה, מלחמת אחים. כיום הפיתנה היא עובדה, וככל הנראה ברור לאנשי הפת"ח כמה מוצדקות היו האזהרות שהתחזקות החמאס היא איום לא רק על ישראל אלא קודם כול עליהם. יש סיבה להניח שאבו מאזן יהיה מוכן ליישם באיחור יקר את הצעדים המתחייבים; ואכן, מאות אנשי

כל הידברות – ולו עקיפה – עם החמאס מקנה לגיטימיות לארגון, אשר כל מהותו עומדת בסתירה למכנה המשותף הנמוך ביותר של הקהילה הבין- לאומית

חמאס כבר נעצרו בגדה והוצא איסור, מכוון בעיקר נגד החמאס, על נשיאת נשק לא חוקי.

ישראל היא הצד החזק בעימות, ולכן עליה לעשות את הצעדים הראשוניים בניסיון להתניע מחדש את ההידברות. יש ללכת לקראת אבו מאזן כמעט בכל אשר ירצה: להפשיר את כל כספי הרשות; לשחרר כמה שיותר אסירים מתאימים; 'להלבין' מבוקשים; לצמצם משמעותית את מספר המחסומים; ליישם מקסימום הקלות אזרחיות-כלכליות-הומניטריות; לפנות היאחזויות לא מורשות; לאפשר חופש תנועה מוחלט לכוחות הביטחון הפלסטיניים; לאשר את תגבורם בנשק ובתחמושת ואת הכנסתה של חטיבת באדר מירדן; ולפתוח מיד במשא ומתן על "האופק המדיני" לקראת משא ומתן על הסדר הקבע. חשובה לא פחות צורת יישומה של מדיניות זו: אין להציב תנאים; אין לדחוף את אבו מאזן לעשות דברים שאיננו מעוניין בהם; ואין לחבק אותו חיבוק דוב. אסור ליצור או לחזק את הרושם שאבו מאזן הוא עושה דברה של ישראל. צעדים אלה יש ליישם לא טיפין-טיפין על תקן של 'עשיית טובות'; זה הזמן למחווה דרמטית, כגון פגישה בלשכתו של אבו מאזן ברמאללה או פנייה ישירה לפלסטינים בערבית (בנאום מדובב או במאמר מתורגם). צריך להראות לפלסטינים התקדמות מעשית הן בשיפור מרקם החיים שלהם והן לקראת עצמאות מדינית.

אין בהידברות זו משום הכשרת האסור או תגמול עבריינות (ראו לעיל). אין סיכון מדיני בנקיטת קו זה. אם יתברר לאחר כמה חודשים שאבו מאזן איננו 'מספק את הסחורה', לא תחסרנה סיבות או עילות לשנות כיוון. לעומת זאת, קיימים סיכונים ביטחוניים, אולם ניתן להתמודד אִתָּם. תגבור נשק ותחמושת, גם אם יבוא יום ויופנו נגד צה"ל, לא יפר משמעותית את מאזן האש בין הצדדים (כל זמן שתמשיך בקרה ישראלית למנוע אפשרות לירי תלול מסלול ביהודה ושומרון). חמור הרבה יותר הוא הסיכון בייצוא מחדש של פגיעים לישראל, גם עקב הסרת מחסומים וגם בגלל מוטיבציית החמאס

לקלקל את השורה. הפתרון לכך הוא השלמה מזוהת של מכשול הפרדה הרמטי, ובכלל זה באמצעות כוח אדם זמני. על כל פנים, לקיחת סיכונים אלה מוצדקת בשל האפשרות שתוקפנות החמאס אכן שינתה את גישתו הבסיסית של אבו מאזן. אין כמובן שום ודאות שמדיניות זו תצלח; יכולתה של ישראל לחזק את אבו מאזן ואת הפתח בזירה הפנים-פלסטינית מוגבלת (ראו מגבלות ההידברות למעלה), ברם ישראל מחויבת לעשות כל שביכולתה כדי לקדם הסדר מדיני עם הפלסטינים, גם אם התועלת הסופית תתמצה בכך שהיא הוכיחה זאת למפקקים מבית ומחוץ. מדיניות גור כזו גם תסייע בהסברת מדיניות המקל בעזה.

מקל בחמאסטן

חשוב להתחיל עם הנתונים הבסיסיים. מטרת הביניים של החמאס היא השמדת מדינת ישראל (כצעד לקראת הקמת מדינה אשר תשתלב בח'ליפות אסלאמית), והאסטרטגיה העדיפה בעיניו היא רצח אזרחים. דבקו בשימוש בכוח כאמצעי לפתרון מחלוקות הוכחה עתה זה בעזה, אפילו בנוגע לבני עמו. זאת ועוד, היווצרותה של חמאסטן מעודדת את ציר האסלאם הרדיקלי בראשות איראן, ציר אנטי-ישראלי/מערבי במגמת התחזקות.¹ מדוע חשוב להזכיר את הידוע לכול? משום הקולות הקוראים זה זמן להידבר עם החמאס (כאילו הוא מעוניין להידבר עם ישראל), והמתנגדים עכשיו להטלת מצור על חמאסטן. על פי גישה זו, ההודנה מ-2004 מוכיחה שאפשר להגיע עם החמאס להבנות המאפשרות שקט; הארגון איננו מונוליתי, ומאז ניצחונו בבחירות מתפתח בו זרם מתון; על ישראל לקחת סיכונים כדי לעודד פרגמטיזציה זו; על כל פנים, "אין פתרון צבאי"; לכן יש להידבר עם הארגון, ואולי אף לשמוח שכעת "יש כתובת" בעזה. גישה זו מתעלמת ממגבלות ההידברות.

ראשית, אף שבארבע השנים האחרונות עיראק בוערת ומדממת ואולי משלהבת יותר, הסכסוך

הישראלי-פלסטיני הוא הבעייתי ביותר במזרח התיכון ובעימות שבין האסלאם הרדיקלי למערב. כאילו לא די בכך, החמאס מדגיש ביתר שאת את המרכיב הדתי בסכסוך, והיווצרות חמאסטן מגבירה את חשיבותו של ההקשר האזורי (דהיינו, של הקשר לציר הרדיקלי). קשה לצפות שבמוקד הבעייתי ביותר תצליח ישראל דווקא לעודד פרגמטיזציה.

שנית, כל הידברות – ולו עקיפה – עם החמאס מקנה לגיטימיות לארגון, אשר כל מהותו עומדת בסתירה אפילו למכנה המשותף הנמוך ביותר של הקהילה הבין-לאומית. זה יותר מדור מזעיקה ישראל את העולם נגד הטרור, וזה כשש שנים גם ישראל מתריעה על איום האסלאם הרדיקלי. החמאס בצדק נתפס כמגלם המקומי של שני איומים אלה. כיום, אפילו הזרם הפלסטיני המתון יחסית איננו מוכן לבוא אתו בדברים, לא רשמית-פומבית לפחות. נכונותה של ישראל להידברות תלמד את הארגון שמטחי קסאמים וכיבוש צבאי זוכים לתגמול, ואת שותפיו לציר הרדיקלי – שיריבים משותפים נכנעים לכוחנות.

שלישית, כל הסכמה בשתיקה או הידברות, ובוודאי הודנה, יאפשרו לחמאס להתעצם פוליטית וכספית ויותר מכול – צבאית, כמו שאפשרה ההודנה של 2004. את תוצאותיו של תהליך דומה חוותה ישראל בשנה שעברה בגבול הצפוני. מחולליו עסוקים זה זמן בשכפול הצלחתם ברצועת עזה, בייחוד מאז ויתרה ישראל על השליטה קודם כול מתחת לציר פילדלפי ולאחר מכן בציר עצמו. לא סביר לקחת את הסיכון הגבוה הזה בתקווה שיתממש הסיכוי הקלוש של פרגמטיזציה.

על ישראל לאסור על חמאס מלחמת קרמה כדי להוכיח לפלסטינים ולעולם ש"זה לא יעבור". להבדיל ממאמצים קודמים קצרי זמן, הפעם יש להתמיד בכך עד שיאבד הארגון את יכולתו לפגע או עד שישנה את עורו או עד שתצליח הרשות הפלסטינית למנוע ייצוא טרור לישראל. על כל פנים, מדובר בטווח זמן ארוך. השתלטות החמאס על עזה היא הזדמנות משום

שהיא מחלישה את ההסתייגות הן של אבו מאזן והן של הקהילה הבין-לאומית ממהלך כזה. למערכה זו כמה מטרות:

- נטרול יכולת הממשל של החמאס בעזה כדי להבהיר לפלסטינים שבחירה ותמיכה בחמאס פירושן בידוד טוטלי וחיים ברמת קיום בלבד.
- הפסקת תהליך התעצמותו הצבאית של החמאס ואף החלשתו כדי למנוע איום עתידי נוסח חיבאללה.
- הכרעת טרור הקסאמים, דהיינו צמצום הבעיה להיקף 'נסבל' (ראו את הגדרת "הכרעה" דלעיל).
- קביעת קו אדום לנוכח יריב ועמדות לא קבילים, אישוש כושר ההרתעה של ישראל והנחלת כישלון לציר הרדיקלי.

כדי להשיג מטרות אלה, על ישראל לנקוט בפעולות הבאות:

- הימנעות מכל מגע ישיר או עקיף עם אנשי החמאס. אין לדבר עם מחפשי נפשה של ישראל, ואין לתגמל את הציר הרדיקלי.
- הפסקת כל תנועה ומעבר מישראל לרצועת עזה למעט מזון, מים ותרופות. באספקת חשמל ודלק ניתן יהיה להשתמש לצורכי לחץ ומיקוח ותדמית.
- נטרול תשתית הטלפון הפנימית ברצועת עזה כדי לשבש יכולת ממשל, וחסימת הקשר הטלפוני הבין-לאומי כדי לנתק את החמאס מתומכיו החיצוניים.
- הפסקת הביקורים אצל אסירי החמאס וניתוקם מכל מגע עם העולם החיצון, גם אם יש צורך בחקיקת חוק יסוד לשם כך.
- ניתוק הבנקים ברצועת עזה ממערכת הבנקאות הבין-לאומית כדי להקשות על מימון.
- פניה לגורמים בין-לאומיים (מצרים, הליגה הערבית, איחוד המדינות המוסלמיות, האיחוד האירופי, נאט"ו, האומות המאוחדות) לקבלת

של ריכוז מאמץ. למשל, לא צריכה להיות לישראל בעיה לקיים כיסוי מודיעיני מלא על זירת הפעולה. מצד אחר אמנם הטרוריסטים יכולים להשתלב באוכלוסייה האזרחית, אולם אינם יכולים לברוח וגם לא לקבל תגבורת (לפחות לא לאחר ההשתלטות על מרחב פילדלפי).

2 יתרון הסברתי, ייחודי, נוסף יש לישראל בכך שמדובר במקרה יחיד שהממשלה היא חלק מארגון הטרור שנלחמים נגדו משום שממשלה היא גוף גלוי ופגיע ובעל אחריות כלפי אזרחיה.² הממשלה תואשם על ידי חלק מהאוכלוסייה בהידרדרות, בייחוד בשל צורת השתלטותו הצבאית של החמאס על הרצועה, ולכן התמיכה העממית בחמאס תהיה מוגבלת. ישראל צריכה לעודד מגמה כזו על ידי התחשבות הומניטרית מרבית ועל ידי תיעול צעדים חיוביים (למשל בתחום הבריאות או החינוך) דרך הרשות הפלסטינית.

3 **שלישית**, אפילו לארגוני טרור אידאולוגיים יש מה להפסיד, ולכן הם ברי הרתעה. במקום להסתפק ברדיפה אחר טרוריסטים ולסכל פעולות, על המתמודד מולם לבחון את המחיר אשר ארגונים אלה אינם מעוניינים לשלם, ולעשות ממנו נקודת ההכרעה. במקרה של החמאס מדובר ככל הנראה באחיזתו החברתית-אידאולוגית באוכלוסייה באמצעות "הזרוע האזרחית" ובהשרדותם של מנהיגיו הבכירים. אם כן, אלה צריכים להיות מוקד פעילותו של צה"ל.

4 **רביעית**, ארגוני טרור/גרילה משתמשים באוכלוסייה האזרחית כהסוואה לפעולותיהם, כמחסה לאחר הפעולות וכאמצעי תעמולה כאשר האוכלוסייה נפגעת על ידי היריב. שתי דרכים להתמודד עם כך: לעודד בקרב האזרחים התנגדות לפעולות הטרור על ידי קישור ישיר ומידי למחיר

אחריות ביטחונית על רצועת עזה או לכל הפחות על גבולה עם מצרים. לפניית אלה אין שום סיכוי להתקבל, ומטרתן להוות אליבי. לאחר כחודש תודיע ישראל שבהיעדר נכונות בין-לאומית היא רואה את עצמה חופשית לדאוג לביטחונה בעצמה.

■ השתלטות על מרחב פילדלפי, חישוף מסדרון ברוחב מינימלי של קילומטר לאורך הגבול (גם במחיר עשרות אלפי פליטים) וחפירת תעלה נגד מנהרות. מהלך זה יפסיק באחת הברחות נשק, תחמושת, כסף, אמצעים נוספים, טרוריסטים, ומדריכים מחזבאללה ומאיראן ואל-קאעידה. ■ הפסקת כל תנועת סחורות גם דרך הגבול המצרי. ישראל תכריז שאין בכוונתה לעשות מן הרצועה בית סוהר ענקי, ושהעזתים רשאים להיכנס ולצאת כאוות נפשם תוך כדי מעבר ביקורת ביטחונית ישראלית. עוד תצהיר ישראל שאיננה מעוניינת לשמור את השליטה במרחב הגבול בידיה ושתשמח להעבירו לגורם בין-לאומי אשר יקיים ביקורת ביטחונית כנדרש.

אם לא יגיב החמאס, ישראל יכולה להסתפק בצעדים אלה ולהמתין במצב זה לאורך זמן, ברם זה לא יקרה. בשלב מסוים – אם לא לפני ההשתלטות על מרחב פילדלפי, בוודאי אחריה – יחודש ירי הקסאמים המסיבי (כחלק מהמערכה המדינית-הסברתית, רצוי מאוד שישראל לא תסלים פעילות צבאית לפני שחמאס יוזם זאת). בתגובה, על ישראל לפתוח במערכה צבאית כדי להגיע למערכה ולהכרעה המתאימות למלחמה בעצימות נמוכה. על מערכה זו להתבסס על כמה עקרונות.

1 **ראשית**, על ישראל לנצל עד תום יתרון ייחודי שיש לה בהתמודדות עם הטרור העזתי. ככל הנראה אין בעולם כולו מקרה נוסף שמאבק בטרור מוגבל גאוגרפית לשטח כה קטן שניתן להכלה. מצד אחד מצב זה מאפשר ליישם עד תום את עקרון המלחמה

שהם משלמים בגינן (ראו להלן); ובמידת האפשר להוציא פיזית את האוכלוסייה מאזור הלחימה.

חמישית, צבא סדיר סובל מחיסרון מול ארגון טרור/גרילה משום שגודלו וסרבולו אינם מאפשרים הכרעה נגד יריב גמיש ונעלם המצטיין בהקזה ובהתשה. אשר על כן, נגד יריב כזה – בוודאי כאשר הוא סובל ממאפיינים של ממשלה – צריך לחקות את דרך הפעולה שלו. במקום להפעיל יחידות צבא גדולות וסדורות יש להפעיל כוחות קומנדו.

על בסיס עקרונות אלה, עם חידוש ירי מסיבי של קסאמים, המערכה הצבאית הישראלית צריכה לכלול את הצעדים הבאים:

כצעד מידי וישיר להפסקת הירי, 'הפקעת' או נטרול אזורי השיגור. אין הכוונה לכיבוש קבוע, בוודאי לא לחזרה למצב של שליטה לאורך זמן על אוכלוסייה פלסטינית. בשלב הראשון על ישראל להשתלט על האזור הצפוני הלא מיושב, לחשף את כולו, למקש את גבולו הדרומי עם שאר רצועת עזה, להסיג את כוחות צה"ל לעמדות שליטה באש על האזור, להכריז עליו כעל שטח הריגה אסור בכניסה ולהזהיר שכך ייעשה גם לאזורי שיגור אחרים אם יימשך הירי. יש להניח שהצגת תכלית יחידה זו לא תספיק. בשלב השני יהיה צורך לטפל בבית חנון או בבית לא־הֵאָא בצורה דומה, ובכלל זה גירוש כל תושביהם, רצוי ללא הרס הבתים. זהו צעד בעייתי מבחינה מוסרית והסברתית, אולם הוא עדיף משתי החלופות: המשך ירי הקסאמים או ירי תגמול שיפגע באזרחים. גירוש הוא צעד הפיך; הרג – לא. ייתכן שיהיה צורך בשלב שלישי לנקוט צעד דומה בנוגע לשכונה צפונית של העיר עזה. אם גם זה לא יביא להפסקת הירי, תופסק מדיניות זו, ברם גם במצב זה יושגו שני דברים: אזורי השיגור הורחקו מן הגבול ובכך קוצר טווח הפגיעה, ויוגבר לחץ האוכלוסייה על החמאס.

- הפעלת לחץ באמצעות אספקת דלק וחשמל.
- הגדרת כל לוחמי החמאס והמנהיגים הפוליטיים כמטרות חיסול, כמו המהלך (הקצר מדי) שננקט בתקופת חיסולו של השיח' יאסין.
- מעצר אלפי פעילים של הזרוע האזרחית של החמאס והמזוהים עִמָּה: אֶמְאמים, ראשי אגודות, עובדי רווחה וחינוך, בעלי תפקידים במנגנון הציבורי, ועוד.
- הרס כל מתקני החמאס, ממחנות אימונים דרך מחרטות עד לשכונת סעד.
- הרס כל מתקני הממשלה.
- החרמת כל הכסף, בבתים ובמשרדים ובבנקים, של כל אדם או ארגון החשודים בתמיכה בחמאס.
- שימוש נרחב בהפתעה, בהונאה, בהטעיה ובִלְחָמה פסיכולוגית.
- הפעלת יחידות גדולות ופגיעות באופן מוגבל מאוד בזמן ובשטח (למשל כדי ליישם את סעיפים 4-7). מרבית הפעילות תבוצע על ידי מסוקי קרב, צוותי סיירות, חוליות צלפים, כיתות מארב וקבוצות מסתערבים. כל רעול פנים, כל תהלוכה ועצרת וכל בעל תפקיד שבצורה כלשהי מזוהה עם החמאס יהיו מטרות. יש להגיע להיפוך תפקידים: החמאס יהיה היעד הנייח והגלוי; צה"ל יתפקד כארגון גרילה מפתיע ועוקץ ומתיש.

זהו הפתרון הצבאי, לא לסכסוך אלא לטרור ולחמאס ולשלוחת הציר הרדיקלי. אף שאין כמובן ודאות בנוגע לתוצאות, מן הראוי לנסותו. סיסמאות שמופרחות זה שנים על ידי בכירי הדרגים, הצבאי והמדיני, בדבר "מאבק ללא פשרות בטרור" הן סיסמאות מופרכות. היו תמיד פשרות, לעתים בצדק ולעתים לא. הגיע הזמן לצמצם את ההתפשרות למינימום. למשל, בשל הרגישות בצפון ניתן להתפשר ולא לתקוף את החמאס בסוריה.

**על ישראל
לאסור על חמאס
מלחמת חרמה
כדי להוכיח
פלסטינים
ולעולם ש"זה לא
יעבור". הפעם יש
להתמיד בכך עד
שיאבד הארגון
את יכולתו לפגע
או עד שישנה את
עורו**

סיכום

השתלטות החמאס על רצועת עזה העמידה בפני ישראל לא הזדמנות אחת אלא שתיים. מצד אחד יש כעת סיכוי שאבו מאזן אכן ירצה, ובהדרגה אף יוכל, להתקדם עם ישראל בתהליך המדיני תוך כדי נקיטת צעדים ביטחוניים שעד כה חששו מהחמאס ומפיתנה מנע אותם. לשם כך על ישראל לקחת סיכונים ולפעול מולו בנדיבות מדינית מרבית. מצד אחר יש לישראל כיום אפשרות לפעול נגד החמאס, כאשר היא משוחררת מכמה מן המגבלות המשמעותיות שהיו עליה עד כה. לשם כך יש להפעיל כוח צבאי בנחישות אשר איננה נופלת מכוח העמידה של הפלסטינים. למעשה, בנסיבות הנוכחיות של

הפיצול הפלסטיני ושלא כבעבר, הפעלת הכוח תתרום לתהליך המדיני במקום לערער אותו. דווקא שוחרי השלום צריכים לתמוך בהפעלת כוח ממוקד ולאורך זמן נגד הקסאמים שהוא משגר. ללא הפגנת יכולת מצד ישראל לבלימת איומים אלה, לא יתמוך הציבור הישראלי בצעדים מדיניים לקראת הסדר.

הערות

1. אין הכוונה לציר מונוליטי. אין חפיפת אינטרסים מוחלטת בין כל הגורמים במחנה האסלאמי-רדיקלי, המפוצל הן דתית והן לאומית, ברם כל הגורמים הללו שותפים ברצון להחליש את ישראל, את ארצות הברית ואת הממשלות הערביות הפרו-מערביות.
2. הטאליבן באפגניסטן היה מקרה דומה.